

‘De Wet openbaarheid van bestuur is niet bedoeld voor procedures’

Lex van Almelo, journalist

Geen grondrecht op overheidsinformatie maar een Algemene wet op toegang tot overheidsinformatie met een afdwingbaar recht. Dat bepleit advocaat Eric Daalder in zijn begin april verschenen proefschrift.*

Mag de overheid als partij in een civiele procedure uit tactische overwegingen informatie achterhouden? Dat vroeg hoogleraar staats- en bestuursrecht Alex Brenninkmeijer aan Daalder bij de openbare verdediging van zijn proefschrift in Leiden. De vraag bleef onbeantwoord, ‘omdat Daalder zich beriep op zijn bijzondere positie van advocaat met de overheid als cliënt’, zo schreef Brenninkmeijer op 12 april in de *Staatscourant*.

Heeft de advocaat de wetenschapper het zwijgen opgelegd?

Eric Daalder: ‘Ik heb Brenninkmeijer wel antwoord gegeven op deze vraag. De overheid is in principe gelijk aan een civiele procespartij, maar heeft wel een eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid, die erop neer kan komen dat zij bepaalde informatie wel moet verstrekken, terwijl een normale procespartij dat niet hoeft. Maar toen Brenninkmeijer mij vroeg of ik dat kon illustreren aan de hand van voorbeelden uit mijn praktijk heb ik mij beroepen op mijn geheimhoudingsplicht. Als je een beroepsgeheim hebt, kun je dat niet schenden omdat je ook wetenschapper bent.’

ZAND IN DE MACHINE

Als plaatsvervangend-landsadvocaat zei Daalder begin dit jaar in een procedure voor de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State namens de overheid dat een snelheidsovertreder geen recht heeft op inzage in de ijkrapporten van flitspalen, omdat het verzoek geen betrekking heeft op bestuurlijke informatie. Dat het veel werk is voor het bestuursorgaan vindt de Afdeling geen valide argument om inzage te weigeren. In zijn proefschrift haalt Daalder de memorie van toelichting aan waarin staat dat het openbaar bestuur de overtreder alle stukken ter beschikking moet stel-

len die relevant zijn voor de oplegging van de boete.

Is de wetenschapper het niet eens met de advocaat?

‘Waar het hier om gaat is dat mensen dit soort informatie opvragen met het kennelijke doel de procedure te vertragen. Of de apparatuur geijkt is of dat de persoon die vaststelt dat de auto op de foto te hard heeft gereden wel een bevoegde opsporingsambtenaar is – dat zijn huishoudelijke vragen zonder bestuurlijke relevantie en daarvoor is de Wob niet bedoeld. Zand in de machine strooien mag wel hoor, maar dan mag de overheid ook zeggen dat dat niet onder de Wob valt.’

Maar wetsovertreders hebben toch recht op de stukken als zij worden beboet of bestraft?

‘De bedoeling van de Wob is niet de individuele burger een eerlijk proces te geven. Dat moet de rechter bewaken. De kantonrechter kan best zeggen dat de hardrijder de ijkrapporten mag inzien en mag weten wie de opsporingsambtenaar is. Maar de Hoge Raad heeft gezegd dat dit geen relevante informatie is.’

SNELHEIDSOVERTREDER MAG TOCH RAPPORTEN OPVAGEN

Op 15 juni, na dit interview, heeft de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State bepaald dat wie gesnapt is door apparatuur waarmee snelheidsovertredingen worden vastgesteld, na beboeting mag vragen om inzage in de ijkrapporten. Dat de werklast van het OM toeneemt door een mogelijke toewijzing van het inzageverzoek, rechtvaardigt niet het beroep op de Wob-weigeringsgronden van de Wob; het gaat hier om bestuurlijke informatie waarop de Wob van toepassing is.

BESTUURLIJKE REFLEX

In mei tikte de Raad van State de Rechtbank Amsterdam op de vingers, omdat deze de weigering van Economische Zaken om wapenexport-documenten openbaar te maken terecht vond, zonder de gevraagde stukken zelf te hebben ingezien. Getuigt dat niet van een bestuurlijke reflex: niet openbaren, tenzij...?

‘Ik heb wel het idee dat de Afdeling en de lagere

Eric Daalder

rechters op dit moment iets voorzichtiger zijn. De overheid is de laatste jaren veel meer informatie actief gaan openbaren en is daardoor misschien wat voorzichtiger met informatie die niet uit eigen beweging is gepubliceerd.’

U haalt in uw proefschrift uw vader aan, die bij zijn oratie als hoogleraar politieke wetenschap in 1964 de geslotenheid van het openbaar bestuur op de korrel nam. Is zijn wens om meer openheid in vervulling gegaan?

‘Ja. De Belastingdienst zei vroeger bijvoorbeeld dat de Wob niet op haar van toepassing was, maar zet nu bijna alles op het internet, tot aan de zogenaamde *rulings* toe.’

Maar een grondrecht op overheidsinformatie gaat u te ver?

‘Het zou niet veel betekenen, omdat het evident is dat er heel veel uitzonderingen op worden gemaakt. Ik zie daarom meer in een algemene wet, waarin de drie verschillende regimes voor openbaarheid – politieke, procedurele en bestuurlijke – worden samengevoegd en het recht op toegang tot overheidsinformatie wordt vastgelegd.’

** E.J. Daalder, Toegang tot overheidsinformatie. Het grensvlak tussen openbaarheid en vertrouwelijkheid. Boom Juridische uitgevers, Den Haag 2005. ISBN 90 5454 578 x. € 49.*